

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

ה אשנ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

ה (א) וידבר יהוה אל משה
לאמר: (ב) צו את בני
ישראל וישלחו מן המחנה כל
צרוע וכל זב וכל טמא לנפש:

ה(א) דער עיו גע רעדטע מיט
משה אונד שפראך: (ב) גע-
בעטהע דען קינדערן ישראל'ס,
דאס זיא או סרעב לאנר שאע-
פען יעדען אויסזעטצען, יע-
דען דער מיט רעם בעזען פלום
בעהאעטעט איזט אדער זיך אן
אינער לייבץ פער אונרייניגט

מוכר

האט
ר ש י

חרגום אונקלוס

ה (א) וחליל יי עם משה למימר: (ב) פקד
ית בני ישראל וישלחו מן משריחא
כל דסגיר וכל דדאב וכל דמסאב למימי
נשא

ה (ב) לו את בני ישראל וגומר. פראש
זו נאשרה ביום שהוקם המשכן
וח' פרושיות נאמרו בו ביום כדאיחא נמסכ'
גיטין נפיק הנוקין: וישלחו מן המחנה.
ג' מחנות היו שם בשעת חנייתן חוץ
הקלעים היא מחנה שכינה חניית הלויים

סניב כאו שפורה בפרשת במדבר סיני היא מחנה לוייה ומאס ועד סוף מחנה הדגלים לכל
ארבע רוחות היא מחנה ישראל הכרוע בשלח חוץ לכולן הזב מותר במחנה ישראל ומשולח מן
השמים וטמא לנפש מותר אף בשל לוייה ואינו משולח אלא משל שכינה וכל זה דרשו רבותינו מן
האקראיות במשנת פסחים: טמא לנפש. דמסאב לעמי נפשא דאנשא אומר אני שהוא לשון
עלמות

באור

ה (ב) וישלחו מן המחנה, אחר שנסדרו ונקבעו סדר המחנות וחנייתן לזה לשלח הטמאים
מן המחנות: וישלחו, שלח מחנות היו שם בשעת חנייתן חוץ הקלעים היא מחנה שכינה,
חניית הלויים סניב היא מחנה לוייה, ומאס ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע רוחות היא מחנה
ישראל. הכרוע בשלח חוץ לכולן הזב מותר במחנה ישראל ומשולח מן שמים וטמא לנפש מותר
אף בשל לוייה ואינו משולח אלא משל שכינה, והוא מדברי חכמינו ז"ל באסנת פסחים (דף ס"ז
ע"א

המעמר

ה (ב) וכל טמא לנפש, רש"י וותן טעם לשפת יתר בתרגום אונקלוס דלא תרגם וכל דמסאב
לאנשא כמו שחרגם או נפש כי חגע בכל טמא (ויקרא ז' כ"א) והוסיף לטמי נפש א,
ועל זה העיר בז"ה: ואומר אני שהוא לשון עכמות אדם בלשון ארמי. (עיין ברכות כ"ט א'),
בשבת קנ"ג ב' רש"י ד"ה אובא עמיא ומה שראשתי על הגליון שם בהש"ס אשר יכל לאור
מבית הדפוס אשר לי בעז"ה. והחכם רש"ל גור אומר שדעת רש"י ז"ל רחוקה ורחוקה מאד
בזה שלא מלאנו שחרגם עלם בלשון טמי, אלא גרמא בכ"מ, ועוד למה לו לאונקלוס ליחד
העלמות מכל שאר חלקי הגוף? ואומר אני על ההבדל הראשונה: לא ראינו אינה ראיה,
וגם יש הבדל בין גרמא ובין טמי, יען במלת טמי כוונה מכופלת וכללה בה וענינה גופת המת
כלה (טקעועט) וענין טומאה הנמשך מזה מה שאין כן במלת גרמא ביחוד או גרמא ברבים
שהוראתו רק עלם מעלמות בענין בעלם אדם לקמן (י"ט ט"ז). ומה שהקשה רש"ל למה ייחד
העלמות למת מכל שאר חלקי הגוף, יש לישב כמה שפי' רש"י בשנת שס בפסוק ונפשו עליו
חאבל (איוב סוף י"ד) כל זמן שיש לו נפש יש לו לנפש כד חיות, וא"כ מכל העלמות נקרא
מת. ואולם טענה אחרת יש לי בזה, למה לא העיר רש"י בלל בפרשת אמור בפסוק והנגע
בכל טמא נפש (כ"ב ד') שת"א בכל טמא נפשא? ואפשר שהתכוון עליו בזה הפסוק לפי שמלא
בו שמי הוראות לענין טומאה סאב וטמא, ואין להסתפק שטמי ביו"ד או טמא באל"ף אחד
הוא, וכן הצטיק יונתן אס יגע טמא נפש (חגי ב' י"ד) אס יקרב טמא נפשא, ופאש רש"י שמכל
טומאת העלמות נקרא המת טמא נפשא (ד"ה).

(ג) מִזְכָּר עַד-נִקְבָּה תִשְׁלַח וְאֵל-
 מַחֲוִיץ לְמַחֲנֵה תִשְׁלַח וְלֹא
 יִטְמְאוּ אֶת-מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי
 שֹׁכֵן בְּתוֹכָם: (ד) וַיַּעֲשׂוּ-בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל-
 מַחֲוִיץ לְמַחֲנֵה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בֶּן עֲשׂוֹ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל: פ

האט. (ג) עם מאן מאננספער-
 זאן אדער פרויענספערזאן זיין,
 זא מיססעט אהר זיא פארט
 שאפען נעהמליך אויס דעם
 לאגער הינום שיקקען, דא-
 מיט זיא ניכט איהר לאגער
 פער אינרייניגען, און וועלכעם
 איך אונטער איהנען רעוידענץ
 האלטע; (ד) דיא קינדער
 ישראל'ס טהאטען אלוא, אונד
 שאפעטען דערגליכען פערזא-
 נען אויס דעם לאגער פארט;
 וויאדער עוויגע דעם משה בע-
 פאהלען, אלוא טהאטען דיא
 קינדער ישראל'ס. (ה) פער-
 נער רעדעטע דער עוויגע מיט
 משה, אונד שפראך: (ו) זאגע
 דען קינדערן ישראל'ס, ווען
 אין מאן אדער איינע פרויא
 זיך ארף אירנענד איינע וויי-

(ה) וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (ו) דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ-אֶת-
 אִשְׁתּוֹ כִּי יַעֲשׂוּ מִכֹּל-חַטָּאת
 הָאָדָם לְמַעַל מֵעַל בִּיהוָה

ואשכח
 זע אן איהרעם נעבענמענשען פערזינדיגעט, אונד דאדורך איין פערברעכען גענען דען
 עוויגען

תרגום אונקלוס

ר ש י

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּבְרֵי נְשָׂא: (ג) מְדַבֵּר עַד נִקְבָּה
 תִּשְׁלַח וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת-מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי
 שֹׁכֵן בְּתוֹכָם: (ד) וַיַּעֲשׂוּ-בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל-
 מַחֲוִיץ לְמַחֲנֵה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בֶּן עֲשׂוֹ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל: פ

עלמות אדם בלאן ארמי והרבה יש
 בכחאשית רבה אדריוס שזיק טזיא שזיק
 עכמות: (ו) למעול מעל בה' - הכי חזר
 וכח

בני יהוה: (ד) ועבדו בן בני ישראל ושלחו יהוה למברא למשריתא כמא די מליל יי
 עם משה בן עבדו בני ישראל: (ה) ומליל יי עם משה למימר: (ו) מליל עם בני
 ישראל גבר או אהתא ארי ועבדו מכל חובי אנשא לשקרא שקר קדם יי ויחוב
 אנשא

ב א ו ר

ע"א), בדד ישב מחון לאחנה, שלא יהיו טמאים אחרים יושבים עמו, יכול יהיו זנין וטמאי מתים
 משתלחין למחנה אחז תלמוד לומר ולא יטמאו את מחניהם (היו"ד שלפני הכנוי מורה שהנספרד
 מחנים לשון רבים), ליתן מחיה לזה ומחנה לזה, ופירש רש"י והתם תרי מחנות כתיבי וישלחו
 מן המחנה ומזין למחנה תשלחום, והאי מחון למחנה האמור במכורע לתת לו מחנה שלישי,
 ע"כ, שהרי הסמירה התורה במכורע שיזב בדד במקום שאין טמאים אחרים יושבים שם, ונעמת
 מ"ח הקילה הסורה שיבא חוך מחנה לזיה מן ויקח משה את עלמות יוסף (שמות י"ג ב'),
 ולא נשתלח רק ממחנה השכינה, וטמאת הזב חמורה ממנה לפי שטמאה יולדה עליו מגופו,
 לכן נשתלח מן שני מחנות, ועיין מה שהקשה הרא"ם: (ג) מזכר עד נקבה, שהיתה מטורעת
 חו זבה או טמאת מת או נדה: (ו) כי יעשו מכל חטאת האדם, בה"א הידיעה הן החטאות
 הכתובים סוף פרשת ויקרא ובהם נעמיתו בפקדון וגומר, שהם טמאים שבין אדם לחייו: למעל
 מעל

וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא : (ז) וְהַתְּוֹדוֹ
 אֶת־חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהַשִּׁיב
 אֶת־אֲשָׁמוֹ בְּ־אִשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוֹ
 יִסַּף עֲלָיו וְנָתַן לְאִשֶׁר אֵשׁ לּוֹ :
 (ח) וְאִם־אֵין לְאִישׁ גָּאֵל לְהַשִּׁיב
 הָאֲשָׁם אֵלָיו הָאֲשָׁם הַמּוֹשֵׁב
 לְיְהוָה לִכְהֵן מִלְּבַד אֵיל הַכִּפָּרִים

עוויגען בעגעהעט, דיא פער:
 זאן אבער ערקעננעט איהרע
 שולד; (ז) זא זאללען זיא דיא
 זינדע, וועלכע זיא געטהאן,
 עפֿענטליך בעקקעננען, דיא
 הויפטסוממא דער פֿערשול-
 דונג וויעדער ערשטאטטען,
 נעכסט דעם פֿינפטען טהיילע
 דאריבער; ריעועס מיס ער
 דעמעניגען געבען, אן דעם
 ער זיך פֿערשולדעט האט;
 (ח) ווען אבער דער מאן קיי

נען פֿערוואַרטען האט, דעם דאָ פֿערשולדעטע איינגעהענדיגעט ווערדען קעננטע, זא
 געהערט דאָ פֿערשולדעטע גוט, דאָ אום דעם עוויגען וויללען ערשטאטטעט ווירד, דעם
 פֿריעסטער, אונד צוואַר אַללעס ריעועס אויסער דעם פֿערזעהנונגסווידער, מיט
 וועל-

ר ש י

תרגום אונקלוס

אֲנָשָׂא הַהוּא : (ז) וַיִּוְדוּן יַת חֻבְיָהוֹן רִי
 עֲבָדוֹ וַיְחִיב יַת חֻבְתִּיהָ בְּרִישִׁיָּה וְחֻמְשִׁיָּה
 יוֹסֵף עֲלוּהִי וַיִּתֵּן לְדָחַב לִיָּה : (ח) וְאִם לִיַת
 לְגִבְר פִּרְיק לְאַחְבָּא חֻבְתָּא לִיָּה חֻבְתָּא
 דְּאַחְוִתְב קָדָם יִי לְכַהֲנָא בְּר מְדַבֵּר כְּפּוֹרִיקָא

וכתב כאן פרשת גזול ונשבע על שקר היא
 האמורה בפרשת ויקרא ומעלה מעל כה'
 וכחש בעמיתו וגומר (ויקרא ה') ונשנית
 כאן בשביל שני דברים שנתחדשו בה האחד
 שכתוב והחזרו לימד שאינו חייב חומש
 ואשם על פי עדים עד שיולה נדבר והשני
 על גזול הנגר שהוא נתן לכהנים: (ז) את
 אשמו בראשו. הוא הקרן שנשבע עליו:
 לאשר אשם לו. למי שנתחייב לו: (ח) ואם

אין לאיש גואל. שמת התובע שהשביעו ואין לו יורשים: להשיב האשם אליו. כשנמלך זה להחזות
 על עונו. ואמרו רבותינו וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים או נן או אה או שאר בשר הקרוב
 ממזשמת אביו למעלה עד יעקב אלא זה הנגר שמת ואין לו יורשים: האשם המושב. זה הקרן
 והחומש: לה' לכהן. קנאו השם ונתנו לכהן שנאותו משמר: מלבד איל הכיפורים. האזור בו יקרא
 שהוא

ב א ו ר

מעל כה', ועל ידי זה הוא מעל גם כה', כמו שאמר ונשבע על שקר: ואשמה הנפש
 ההוא, הוי"ו של ואשמה היא וק"ו התנאי, ובאורו ואם אחר זה יתחרט החוטא ויכיר אשמו לה'
 ולאהם: (ז) והחזרו אח חטאחם, הוי"ו הוזה הוא תשובת התנאי, רכה לושרלל די נמש
 שמתחרט בלבו אבל יתודה כפה לעיני כל: והחזרו, לשון רבים, וכן ני יעשו; ובאורו, איזה
 מהם שיהיה איש או אשה הנוכרים נתמלת הפרשה: אשמו בראשו, הוא הקרן כמה היה נשעת
 הגזל: וחמישחו, חלק אחד מתמשה יוסיף עליו: (ח) ואם אין לאיש גאל, אמרו חז"ל וכי יש
 לך אדם בישראל שאין לו גואל עד יעקב אלא זה גר שמת ואין לו יורשים: האשם המושב לה',
 לכבוד השם אשר מעל בו: לכהן, יהיה לכהן במקום הגזול: מלבד איל הכפרים, האמור
 בו יקרא שיביא איל תמים מן הלאה, הרי חזר וכתב כאן פרשת גזול ונשבע על שקר בשביל דבר שנתחדש
 בה

אֲשֶׁר יִכְפַּר בּוֹ עֲלֵיוֹ: (ט) וְכָל-
 תְּרוּמָה לְכַדְשֵׁי בְנֵי-
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַכֹּהֵן לֹא
 יִהְיֶה: (י) וְאִישׁ אֶת-קִדְשָׁיו לֹא
 יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר-יִתֵּן לַכֹּהֵן לֹא
 יִהְיֶה: פ

וועלכעם ער פֿערועהנט ווירר.
 (ט) אללע העבע, זא וויא איי
 בערהויפט אללע פֿאן דען קיני.
 דערן ישראל'ס געהייליגטע
 דינגע, דיא זיא דעם פריע
 סטער געבראכט האבען, זונר
 זיין: (י) וואס יעטאנד היילי
 געט, איזט צוואר גאך דאן זיי
 ניגע, וואס ער אבער דעם
 פריעסטער געגעבען, איזט
 דעם פריעסטערס. (יא) פֿער
 גער רעדעטע דער עוויגע מיט
 משה אונר שפראך: (יב) רע
 דע מיט דען קינדערן ישראל'ס,
 אונר

(יא) וידבר יהוה אל-משה
 לאמר: (יב) דבר אל-בני ישראל
 ואמרו

תרגום אונקלוס

די יכפר ביה עלוהי: (ט) וכל אפרשותא
 לכל קודשיא דבני ישראל די יקרבו לכהן
 די ליה יהי: (י) וגבר ית מעשר קודשיה
 די ליה יהון גבר די יתן לכהנא די ליה
 יהי: (יא) ומליל יי עם משה למימר: (יב) מליל
 עם בני ישראל ותימר להון גבר גבר ארי
 חסטי

רשי

שהוא לריק להניא: (ט) וכל תרומה
 וגומר. אמר רבי ישמעאל וכי תרומה
 מקריבין לכהן והלא הוא המזיר אחרים
 לבית הגרות ומה תלמוד לומר אשר
 יקריבו לכהן אלו הביכורים שנאמר בהם
 תביא בית ה' חלקיך (שמות כ"ג) ואיני יודע
 מה יעשה בהם תלמוד לומר לכהן לו
 יכיה כל הכתוב ולמד על הביכורים
 שיהיו נתנין לכהן: (י) ואיש את קדשיו
 לו יהיו. לפי שנאמרו מתנות כהונה
 ולויה יכול יבואו ויטלו בזרע תלמוד לומר ואיש את קדשיו לו יהיו מגיד שטובת הנאתן לבעלים
 ועוד מדרשים הרבה דרשו בו בספרי. ומדרש אגדה ואיש את קדשיו לו יהיו מי שמעבב מעשרותיו
 ואינו נותן לו יהיו המעשרות סוף שאין שדכו עושה אלא אחד מעשרה שיהיה למודה לעשות:
 איש אשר יתן לכהן. מתנות הראויות לו: לו יהיה. ממון הרבה:
 (יב) איש

באר

זה והוא גזל הנר שמת שיתן לכהן: (ט) וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל, באורו כל תרומה
 זהו תרומת ראשית, וכן כל קדשי בני ישראל שיקריבו אותם לכהן, או לו יהיה ואין לכהן אחר רשות
 בהם, כי הוא ממון הכהן הזה אשר נתנו לו, לא ממון השבט כשהם, ולמ"ד לכל הוא למ"ד
 הכללי (חיבערהווסט): (י) ואיש את קדשיו לו יהיו, כל עוד שהקדשים נרשות ישראל, שנקדו
 קדשיו או הם לו ונידו לתתם לאיזה כהן שירצה, (והנה שמו שלת את במקום הזה קשה
 בדקדוק, שהוא סימן הפעול בכל מקום, ובא פה עם דבור המליאות יהיו, ואין זה מדרבו):
 איש אשר יתן לכהן, משנתנו לכהן אין עוד רשות הבעלים עליהם לתתם לכהן אחר, וכן
 מתרגם בלשון אשכנזי. ורש"י פירש בהם מדרש אגדה את קדשיו לו יהיו, מי שמעבב מעשרותיו
 ואינו נותן, לו יהיו המעשרות, סוף שאין שדכו עושה אלא אחד מעשרה שיהיה למודה לעשות:
 איש אשר יתן לכהן, מתנות הראויות לו, לו יהיה ממון הרבה, ויתכן שילא להם הדרש
 הזה משלת את שהיה זנה כמו שבחבנו למעלה, ולכך אמרו שהשעור ואיש המעבב את קדשיו,
 וסיני

וְאָמַרְתָּ אֱלֹהִים אִישׁ אִישׁ כִּי-
 תִשָּׁטֵה אִשְׁתּוֹ וּמַעַלָּה בּוֹ מַעַל:
 (יג) וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ שָׁכַבְתָּ זָרַע
 וְנָעַלְתָּ מֵעֵינַי אִשָּׁה וְנִסְתַּרְתָּ
 וְהָיָא גַטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ וְהָוָא
 לָא נִתְפַשְׂרָה: (יד) וְעָבַר עָלָיו

אונד זאגע איהנען: ווען יע-
 מאנד איינע פֿרויא האט, דיא
 זיך פֿערגעהט, אונד געגען
 איהן טריילאז האנדעלט:
 (יג) נעהמלך יעמאנד בעשליע-
 פֿע זיא, עם בליעבע זאכער
 פֿאַר דען אייגען דעם מאַננעם
 פֿערכאָרגען, זיא האַכע עם
 פֿערהיימליכט, זייא אינדעם
 סען ענטעהרט, עם וואָרע

זאכער קיין צייגע ווידער זיא אויפֿצוברינגען; זיא זייא אויך ניכט געוואַלטזאָממער וויי-
 זע דאָצו געבראַכט וואָרדען; (יד) דען מאַן ערגריעפֿע איין איפֿערגייסט, ענטווע-
 דער

תרגום אונקלוס

ר ש י

חֲסִי אֶתְחִיָּה וְחֲשָׁקָר בֵּיהּ שָׁקָר: (יג) וְיִשְׁכּוּב
 גִּבְרַי יָחָה שׁוֹכְבַת זָרְעָא וְיִהִי מְבַסָּא מֵעֵינַי
 בַּעֲלָהּ וּמְטַמְרָא וְהָיָא מְסַאָבָא וְסָהִיד לִיח
 בָּהּ וְהָיָא לָא אֶתְחַרְתָּ: (יד) וְיַעֲבִיר עָלוּהִי

(יב) איש איש כי חשטה אשתו. מה נחוב
 למעלה מן הענין איש את קדשו לו יהיו
 אם אתה מעבד מתנות הכהן חייך תנטרך
 לבא חללו להביא לו את הסוטה: איש
 איש ללמדך שמועלת בשמים באיש מלחמה
 שלמעלה ואישה מלמטה: כי חשטה אשתו.
 שנו רבותינו אין המנאפין גואפין עד

רוח
 שחננס בהם רוח שטות דכתיב כי חשטה וכתוב נואף אשה חסר לב (משלי ז') . ופשיטו של
 מקרא כי חשטה חט מרדכי לניעות ותחשד בעיניו כמו שטה מעליו ועבור (שם ד') אל ישע אל
 דרכיה לבך (שם ז'): ומעלה בו מעל. ומכו המעל: (יג) ושכב איש אומה . איש פרע
 לקטן ומי שאינו איש: איש אומה שכנת זרע. שכינתה פוסלת אותה ואין שכינת אחרת פוסלת
 אותה כמעשה בשתי אמות שהיו דומות זו לזו: ונעלם מעיני אישה. פרע לסומא הא אש היה
 רואה ומעלים אין המים בודקין אותה: ונסתרה. שעור שתרצה לטומאת ביאה: ועד אין בה.
 הא אסיש בה אפילו עד אחד שאמר נטמאת לא היתה שומה: ועד אין בה. נטומאה אבל
 יש עדים לסתירה: נתפשה. נאנסה כמו ותפשה ושכב עמה (דברים כ"ב): (יד) ועבר עליו.
 קודם

ב א ו ר

ואינו נוחס: (יב) כי חשטה, לשון נטיה והסרה כמו שטה מעליו (משלי ד' ט"ו), שחסור
 מדרך הלניעות אל דרך לא טוב המניחה לידי חשד בעיני בעלה: ומעלה בו מעל, המעילה
 היא הפך האמונה שלא יהיה לבנה תמים עמו: (יג) ושכב איש אמה, כן הוא במחשבת
 בעלה אך האמת נעלם ממנו: ונסתרה, שלא גלתה היא הדבר. (ראכ"ע), ורלונו שמת ונסתרה
 איננה נסתרת על החזה אבל ענינו ונסתרה אש היא נטמאה: ועד אין בה, וגם אין עד
 שזנתה כי אש היה אפילו עד אחד שנטמאה לא היתה שומה להכדק על ידי המים, אבל היתה
 אסורה לבעלה בהחלט ומכל שכן אש היו שני עדי עומאה שאז היתה נמיטה, כמו שכתוב מות
 יומת הנואף והנואפת (ויקרא כ' י'): והוא לא נחששה, לא נאנסה בסתירה זו, שאם הסתירה
 באונס פטורה: (יד) ועבר עליו, אמר על הרוח לשון זכר, ולהלן הוא אומר אשר תעבור
 עליו רוח קנאה לשון נקבה, כי מלאוהו פעמים לשון זכר ופעמים לשון נקבה כמו ורוח גדולה
 ומזק

רוח־קנאה וקנא את־אשתו
 והוא נטמאה או־עבר עליו
 רוח־קנאה וקנא את־אשתו
 והיא לא נטמאה: (טו) והביא
 האיש את־אשתו את־הכהן
 והביא את־קרבנה עליה
 עשירת האִיפה קמת שערים
 ראִיצק עליו שמן ולא־יתן
 עליו

דער דאס ער אייפערזיכטיג
 אויף זיינע פרויא ווירד, אונד
 זיא איזט ווירקליך ענטעהרט,
 אָדער עס ערגרועפע איהן איין
 אייפערגייסט, זאָ דאָס ער איי־
 פֿערזיכטיג אויף זיינע פֿרויא
 ווירד, אונד זיא איזט ווירקליך
 ניכט ענטעהרט: (טו) זאָ זאָלל
 דער מאַן זיינע פֿרויא צום פֿריע־
 סטער פֿיהרען, אונד איה־
 רענטוועגען צום אָפּפֿער בריי־
 גען, איין צעהנטהייל אויפה
 גערשטען=מעהל, ער זאָלל
 קיין אָהל דאַרויף גיעסען, נאָך
 וויה־

תרגום אונקלום

ר ש י

רוח קנאה ויקני ית אתחיה והיא מסאבא
 או עבר עלהי רוח קנאה ויקני ית אתחיה
 והיא לא מסאבא: (טו) וייתי גברא ית
 אתחיה לוח בהנא וייתי ית קרבנה עליה
 חד מן עשרא בתלת סאין קמחא דשערין
 לא יריק עלוהי משחא ולא יתן עלוהי
 לבונחא

קודם לכתירה: רוח קנאה וקנא. פירושו
 רבותינו לשון התראה שמורה בהא תסתרי
 עם איש פלוני: והיא נטמאה או עבר עליו
 וגומר. כלומר הוא התרה בה ועברה על
 התראתו ואין ידוע אם נטמאה אם לאו:
 (טו) קמת. שלא יהא מסלת: שעורים.
 ולא חטים היא עשמה מעשה בהמה
 וקרובה מאכל בהמה: לא יזוק עליו שמן.
 שלא יהא קרבנה מהודר שהשמן קרויה
 אור והיא עשמה בחושך: ולא יתן עליו
 לבונח

ב א ו ר

וחזק: וקנא את אשתו, תיבת קנאה בארונה, שהיא מדת הלב להתפעל ולהתרגז כאשר יראה
 האדם הגברת הנכוד והיתרון מראוי להנלתי ראוי, אמר שיעבור רוח כזה על לב הבעל כשישד
 את אשתו שנתנה את דודה לאיש אחר, בין שעבר עליו רוח קנאה והיא נטמאה, או שעבר
 עליו רוח קנאה והיא לא נטמאה. ומכאן ז"ל אמרו שהיא לשון התראה ויהיה פירושו ועבר
 שגבר עבר עליו רוח קנאה קודם שנסתרה והיא עברה על התראתו: (טו) את קרבנה עליה,
 עמה או בעבורה: קמת, שלא יהיה מסלת: שעורים, ולא חטים, אמרו רבותינו היא עשמה
 מעשה בהמה תבוא מאכל בהמה. (רש"י וראב"ע), וכתב הראב"ע בסוף דבריו וזה לשונו, ומנחת
 הגדלה היא סלת חטים לזכרון לטוב וזאת המנחה מוצרת עון אם היה שם, על כן גרועה להיותה
 שעורים בלא שאן ובלא לבונה עד באן לשונו, ויהיה לפי זה כי מנחת קנאות הוא הטעם על
 האמור למעלה קמת שעורים ולא יזוק וגומר, אבל אין פירושו ישר בעיני מניח הטעמים שהניח
 המסטיק הגדול במלת שעורים. וגם לפירושו הרמב"ן כי טעם מנחת קנאות יחזור על ראש הספוק
 יאשר שיבוא האיש את הקרבן על אשתו כלומר במקומה כי מנחת קנאות הוא להזכיר עונה ואינו
 ראוי שתביאנו היא משלה, אבל הוא יקריב מנחה לשם שינקום את נקמתו ממנה, היה נכון
 לפי זה להניח האתנח בזאת לבונה, ויהיה מן הזקף שכתבת עליה עד האתנח מאמר מוסגר.
 והיותר נראה כי מנחת קנאות הוא טעם רק על היומה בלא שמן ולבונה לא על היותה שעורים,
 שכן מלינו באנחת דל הדלים לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה (ויקרא ה' י"א) ואמר
 אחר כך כי חטאת היא ופירש רש"י שם לפיכך לא יהיה קרבנו מהודר, ועל כל זה היתה מנחתו

ווייהרויך דארויף טהון דען עם
איזט איין אפפער דער איי-
פערזוכט, איין ריעגעאפפער,
דאז מיססעטהאט אין אנדעני-
קען ברינגט. (טז) דער פריע-
סטער זאלל זיא הערצו פיה-
רען, אונד פאר דען עוויגען
שמעללען; (יז) פארהער
זאלל דער פריעסטער גע-
הייליגעס וואססער געהמען
אין איינעס אירדענען געפע-
סע, אונד פאן דעם שטויבע
אויף דעם בארען דער וואהנונג

עליו לבנה כי מנחת קנאת
הוא מנחת זכרון מזכרת עון:
(טז) והקריב אתה הכהן והעמדה
לפני יהוה: (יז) ולקח הכהן מים
קדשים בכלי-חרש ומן-העפר
אשר יהיה בקרקע המשכן
יקח הכהן ונתן אל-המים:
(יח) והעמיד הכהן את-האשה

לפני
נעהמען, אונד אין דאן וואססער טהון; (יח) אלסדאן שמעללט ער דיא פרויא
פאר

ר ש י

לכונה. שהאמהות נקראו לכונה שנאמר אל
גבעת הלכונה והיא פירשה מדרכיהן: כי
מונת קנאות הוא. הקמת הזה קמת לשון
זכר: מנת קנאות. מעוררת עליה שתי
קנאות קנאת המקום וקנאת הנעל:
(יז) מים קדושים. שקדשו בניור לפי
שנעשה מנחת מרא' הלוואות וזו פירשה
מדרכיהן שהיו ובעלית לנעליהן צמחים
חמת התפוח וזו קלקלה לאחר תבדק בו:
בכלי חרס. ה' א' השקת את הנואף יין
צמחם בכוסות משיבשים לפיכך תשחה מים המרים במקדה צוים של חרס: (יח) והעמיד הכהן וגו'
והלך כבר נאמר והעמידה לפני ה' אלא מסייעין היו אותה ממקום למקום כדי לייגעה ומטף
דעתה

תרגום אונקלוס

לכונתא ארי מנחת קנאתא הוא מנחת
דכרנא מדכרת חובין: (טז) ויקריב יתה
כהנא ויקימניה קדם יי: (יז) ויטב כהנא מי
כיור במן דחקף ומן עפרא די יהי בייסודא
משכנא יטב כהנא ויתן למיא: (יח) ויקים
כהנא ית אתתא קדם יי ויפרע ית רישא

דאחחא
דאחחא

ב א ו ר

מלת: כי מנחת קנאות הוא, הקמת הזה, קמת לשון זכר. (רש"י), ויתכן שהוא מוסב על
הקרוב: (טז) והקריב אתה, המנחה: והעמידה לפני ה', לפני מונח ה'. (ראב"ע), אבל אין
כן דעת מרגם אשכנזי שהוא מרגם הפסוק הזה על האשה, וכונתו לפי שלא אמר והניחה
לפני ה' כי לא תבוא לשון העמדה בדבר שאין בו כוח חיים, והראב"ע לא רצה לפרש כן בעבור
שאמר אחר כך והעמיד הכהן את האשה, וגם לרש"י הוקשה על זה, אמנם לפי דרכינו יהיה סדר
הכתובים על דרך כלל ואחריו מעשה, ולפי שהלל לומר שיביא את אשתו אל הכהן אמר והעמידה
לפני ה' על דרך כלל ולא פירש האריך תהיה העמידה ומה יעשה בה, ואחר כך יודיעו הכתובים
פרטי העמידה, שתהיה אחר שיקח הכהן מים קדושים ושתהיה עומדת פרועת הראש ובידה
תהיה המנחה וכל סדר האמור בפרשה: (יז) מים קדשים, שנתקדשו בניור: ומן העפר אשר
יהיה, כי לפעמים לא היה שם והיו לריבין להביא, וכן הוא במסכת סוטה (דף ט"ו ע"ב) עיין
שם

ה מ ע ר

(טז) מנחת קנאות הוא, לשון רש"י: "הקמת הזה קמת לשון זכר" ע"כ. כי אם הכנוי מסוב
על מנחה כדרך נכוח היק.

לפני יהוה ופרע את ראש
 האשה ונתן על כפיה את
 מנתת הזכרון מנתת קנאת
 הוא ובני הכהן יהיו מי המרים
 המאזניים: (יט) והשביע אתה
 הכהן ואמר אל האשה אם
 לא שכב איש אתך ואם לא
 שטית טמאה תחת אישך

הנקי

פאר דען עויגען, בינדעט
 איהר דאן הויפט האאר ל' ז,
 לענט דאן ריענע אפער. דאן
 איין אפער דער אייער ויכט
 איזט, איהר אויף דיא הענדע
 אונד אין וינער האנד העלט
 דער פריעסער דיא עקעלי
 האפטען וואססער דער פער-
 פלוב נג; (יט) אלס דאן בע-
 שווערט זיא דער פריעסער
 אונד שפריכט צור פרויא: ווען
 דיר ניעמאנד בעשלאפען, אונד
 דוא ניכט אין אונצוכט דיר אן
 דיינעם עהעמאננע פערנאנע

גען

ר ש י

דעתה ותודה: ופרע. סותר את קליעת
 שעה כדי לבזותה מכאן לבנות ישראל
 שגלוי הראש גנאי להם: לפני ה'. בשער
 ניקווה הוא שער העזרה המזרחי דרך כל
 הנכנסים: ונתן על כפיה. ליגעה אולי
 חטוף דעתה ותוד' ולא ימחה שם המיוחד
 על המים: המרים. על שם סופן שהם
 מרים לה: המאזניים. המאזניים אותה מן
 העולם לשון סילון ממאיר ולא יתכן לפרש
 מים ארוכים שהרי קדושים הן ולא ארוכים כתב הכתוב אלא מאזניים את אחרים ואף אונקלוס
 לא תרגם ליעיף אלא מלטט א מראות קללה בגופה של זו: (יט) והשביע אותה וגו'. ומה היא
 השבועה

תרגום אונקלוס

דאתחא ויתן על ידה ית מנתת דכרנא
 מנתת קנאת היא ובידא דכהנא יהון מי
 מרינא מלטמא: (יט) ויומי יתה פהנא
 וימר לאתחא אם לא שכב גבר יתך ואם
 לא סטית לאסתאבא בר מבעליך הוי זבאה
 ממיא

ב א ו ר

ס: (יח) ופרע אח ראש האשה, אין לנו כלל מססיק בלשון הקדש מתי יבא שם הפעול
 וזתי ימוכר עם הכננים, כי היה לו לומר ופרע את ראשה אשר שהוזכר שם הפעול בראש הפסוק
 הזה. והטעם שיסחור קליעת שעה כדי לבזותה, מכאן לבנות ישראל שגלוי הראש גנאי להן,
 (ספרי והביאו רש"י), ועיין ס' תשא הוראת השגה הזו בפסוק כי סרוע הוא. מי המרים, יש
 מרבותיו ז"ל אמרו שהנהן נוחן במים דבר מר, והוא לעורר אותה, ויהיה לפי זה מי המרים
 סמיכות אמיתי, מי הדברים המרים שנתן לתוכן, ועל דרך הפשט בא סמוך במקום מוכרת,
 וענינו המים המרים, ונקראו כן על שם סופן, כמו שאמר למטה ובאו בה המים המאזניים
 למרים להירות שהאלות ישימו המים למרים אשר היותם מתוקים, וכן אמרו בספרי וקראו מרים
 על שם סופם, שאזררים את הגוף ומעדיין את העון: המאזניים, מואר בנינוי מבנין פעל
 בגזרת הנכולים על דרך השלמים על משקל מנרכים, וגם נוכל לומר על דרך מרובע מאזניים
 על משקל סגוללים ונקראים מאזניים על שם המארה שמיאין בנטן האשה אם זנתה, כי המים
 עלמם קדושים קראן הכתוב: (יט) אם לא שכב איש אתך ואם לא שטית טמאה, שני התנאים
 האלה

ה מ ע ר

(יח) ופרע אח ראש האשה, היה גם כן לומר ופרע את ראשה, עיין בבאור: ולדעתי
 כוונת

הַנָּקִי מִמֵּי הַמַּרִּים הַמְאָרְרִים
 הָאֵלֶּה: (כ) וְאֵת כִּי שְׁטִית תַּחַת
 אִישׁךָ וְכִי־נִטְמְאָת וַיְהִן אִישׁ בְּךָ
 אֶת־שִׁכְבְּתוֹ מִבֶּלְעָדֵי אִישׁךָ:
 (כא) וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה
 בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן
 לְאִשָּׁה יְהִן יְהוּה אֹתְךָ לְאֵרָה

גען האסט, זא זאלסט דוא
 אונבעשעדיגט בלייבען פאן
 דיעזעם עקעלהאפטען פלוס-
 וואססער; (כ) האסט דוא דייך
 אבער געגען דיינען מאן פער-
 גאנגען, אונד ביזט ענטעהרט
 ווארדען, ווען נעהמליך איין
 אנדערער מאן אויסער דיינעם
 עהעמאננע דייך בעשלאפען
 האט: (כא) נון בעשווערעט
 דער פרויעסער דיא פרויא
 מיט דעם איידע דער פערפלו-

כונג, אונד שפריכט צור פרויא: זא מאכע דייך דער עוויגע צור פערפלוכונגס - אונד

תרגום אונקלוס

מִמֵּי מַרִּירִיָּא מְלִטְמִיָּא הָאֵלִין: (כ) וְאֵת
 אַרְי סְטִית בַּר מְבַעְלִיךָ וְאַרְי אֶסְתְּאֲבָתָּ
 וַיְהִיב גְבַר בְּיָד יַח שְׁכֻבְתֵּיהּ בַּר מְבַעְלִיךָ:
 (כא) וַיִּוְמֵי בְּהִנָּא יַח אֶתְתָּא בְּמוֹתְתָא דְלִוְכָא
 וַיִּימַר בְּהִנָּא לְאַתְתָּא יְהִן יְי יְחִיךָ לְלוֹט
 ולמומי

רש"י

השבעה אם לא שכנ הנקי הא אם שכנ
 חוקי שמכלל לאו אמה שומע הן אלא
 שמלוה לפתוח בדיני נפשות מחלה לזנות:
 (כ) ואת כי שטית. כי משמש לשון אם:
 (כא) בשבעת האלה. שבעה של קללה:
 יתן ה' אותך לאלה וגו'. יהיו הכל מקללין
 בייך יבואך בדרך שאל לפלונית:
 ולשבעה

ב א ו ר

האלה אחד הם, יאמר אם לא שכנ איש אחר שלא שטית טומאה תחת אישך הנקי. (הרשב"ן),
 וכתב עוד וזה לשונו, ויתכן שיהיה איש חסר ה"א הידיעה יאמר אם לא שכנ האיש אחר (הוא
 אשר קנא עליו בפירוש) ואם לא שטית טומאה על אחרים בכלל עכ"ל, ולא ידעתי מה יאמר בפסוק
 הסמוך ואת כי שטית וגומר ויתן איש בך את שכנתו מבלעדי אישך, הגם אמר יאמר שאיש חסר
 ה"א הידיעה הרי כתוב בלדו מבלעדי אישך שכלל יהיה מי שיהיה שאינו בעלה? לפי זה היותר
 נכון בדבריו הראשונים שהוא מאמר אחד: הנקי, תהיה נקי, ולא יזיקך המים, כי לא שייך לזנות
 על מה שאין ביד אדם לעשות, וכן ומות צהר כמותמות: (כ) כי שטית, אם שטית: שכבחו,
 הנפרד שכתב כמו מן קטרת קטרתו בק"ח: (כא) והשביע הכהן, בעבור אריכות התנאים מזר
 ואמר פעם אחת והשביע: יהן ה' אותך לאלה, שיהיו הכל מקללים בך יבואך בדרך שאל
 לפלונית

ה מ ע מ ר

כוונת דרשת הספרי שהביא רש"י: "מנאן לבנות ישראל שגלוי ראש גנאי להן" שזהו אמר ראש
 האשה לומר, אף שהוא ראש האשה יפרע אמה. המאדרים, לשון רש"י: "לשון סלון ממאיר
 וכו'". הנה רש"י לא רצה לפרש כלל כי הוא מן ארור ויהיה סן הפיעל; כי לדעתו לא יאות
 לומר על בלתי בעל חיים שיאיר כמו שלא נאמר שיקלל, ולזה אמר שראש מ א ר כמו סלון ממאיר,
 ואם כן הוא שם התואר ונכפל הל' הפעל כמו מן נאף ונא פופים (הושע ב' ד'). ועוד הוסיף
 רש"י אם גם נאמר שהוא מן הכפולים, עכ"פ אין הכוונה כי המים עצמם ארורים והפיעל
 בא על החוק, אך הוא יולא, ולזה הביא ראיה מן אונקלוס.

וּלְשִׁבְעָה בְּתוֹךְ עִמּוֹךְ בְּתַת יְהוָה
 אֶת־יִרְכָךְ נִפְלֹת וְאֶת־בְּטַנְךָ
 צָבָה: (כג) וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים
 הָאֵלֶּה בְּמַעֲיָךְ לְצָבוֹת בְּטֶן
 וּלְנִפְל יִרְךָ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן
 אָמֵן: (כד) וְכָתַב אֶת־הָאֵלֶּת
 הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בְּסֵפֶר וּמָחָה אֶל־
 מֵי הַמָּרִים: (כה) וְהִשְׁקָה אֶת־
 הָאִשָּׁה אֶת־מֵי הַמָּרִים
 הַמְּאָרְרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם

חמאריס

איידעס פֿאַרמעל בייא דינינער
 נאציאן אינדעם ער דינינע היפֿ.
 טען שווינדען, אונד דינינען לייב
 אויפֿ שוועללען לאַססע. (כג) די
 זעס פֿלובֿוואַססער קאַממע אין
 דינע איינגעוויידע צום אויפֿ.
 שוועללען דעם לייבעם אונד
 צום שווינדען דער היֿטע.
 דיא פֿרויא שפֿרעֿע: עס זייא
 אַלזאָ. דיזעעס געשעהע!
 (כג) דער פֿריעסטער שרייבט
 זאָראַן דיזעע פֿערפֿלובֿנגען
 אויף איינען צעטטעל, וואַשט
 עס אַב אין דאַו עקעלאַטטע
 וואַססער היינין. (כד) אונד גיבט
 דער פֿרויא דאַו עקעלאַטטע
 פֿערפֿלובֿנגס וואַססר צו טרינֿ
 קען, דאַס עס אינזיא הינין
 געהע

ר ש י

תרגום אונקלוס

וּלְמוֹמֵי בְּגוֹ עִמּוֹךְ בְּדִיתוֹן יִי יַת יִרְכָךְ מִמֵּיָא
 וַיַּח מַעֲיָכִי נְפִיחִין: (כג) וַיַּעֲלוֹן מֵיָא מְלִטְמִיָא
 הָאֵלִין בְּמַעֲיָכִי לְאַפְחָה מַעִין וּלְאַמְסָאָה
 יִרְךָ וְחִימָר אֶתְחָא אָמֵן אָמֵן: (כג) וַיִּכְתוּב
 יַת לְוִטְמִיָא הָאֵלִין בְּהַנָּא בְּסֵפֶרָא וַיִּמְחוֹק
 לְמִיָא מְרִירִיָא: (כד) וַיִּשְׁקִי יַת אֶתְחָא יַת מֵיָא
 מְרִירִיָא מְלִטְמִיָא וַיַּעֲלוֹן בָּהּ מֵיָא מְלִטְמִיָא
 לְמַדָּר

ולשנועה. שיהיו הכל נשבעין בך לא יאירע
 לי כדרך שאירע לפלוגית וכן הוא אומר
 והנחתם שמכם לשנועה לבחירי (ישעיה
 ס"ה) שהלדיקים נשבעים בפורענותן של
 רשעים וכן לענין הכרכה ונכרכו וגומר
 (בראשית י"ג) כך יברך ישראל לאמר (גס
 מ"ח): את ירכך. בקללה הקדים ירך
 לבטן לפי שבה החמילה בעבירה תחילה:
 לכה. כתרגומו נפוחה: (כב) לכבות
 בטן. כמו להלכות בטן זהו שמוש פת"ח
 שהלמ"ד נקודה בו וכן לנחותם הדרך (שמו
 י"ג) לראותכם את הדרך אשר הלכו בה
 וכן לפיל ירך להנפיל ירך שהמים מכנין את
 הנתון ומפילים את הירך; לכבות בטן ולנפיל ירך.
 בטנו וירכו של בועל או אינו אל של נבעלת
 בשהוא אומר את ירכך ונפלת ואת
 בטנך לכה הרי של נבעלת אמור:
 אמן אמן. קבלת שנועה אמן אס מאיש זה
 אמן אס מאיש אחר אמן על האלה
 אמן על השנועה: (כד) והשקה את
 האשה. אין זה סדר המעשה שהרי
 בתחלה מקריב מנחתה
 אלא

ב א ו ר

לפלוגית (רש"י): צבה, שם מגזרת נחי למ"ד
 ה"א ופה"א ה"א נקבה וה"א השרש נכלה:
 (כב) לצבוח, הראוי להכות על משקל להראות,
 לכן הלמ"ד פתוחה וטעמו לשון נפיקה, כן
 לנפיל הראוי להנפיל: (כד) והשקה את האשה,
 ולהלן אומר ואשר ישקה את המים, לכן נרחה
 ש"ן

ה מ ע מ ר

(כב) לצבוח בטן, לשון רש"י: כמו להכות בטן י'
 עיין בנאור, ובא לנפיל ירך על דרך השלמה, אף
 שהוא מחפ"נ, נעבור נפילת ה"ח הבנין, כילא
 נבין ש"ס ארו"ב' אותיות וסוף שלח וכתב להפיל
 כמשפט, הוא לזוג המלה: לכבות ולנפיל;
 כיוון דרך הכתוב, כאשר העיר על זה הרד"ק
 בכמה מקומות.

תרגום אשכנזי

נ ש א ה

געהע צום אכשיליכען עקעל .
(כה) דער פריעסטער ניממט
פֿאַרהער דער פֿרויא דאָז איי .
פֿערזוכטסאָפֿער אויס דער
האַנד , מאַכט דאָמיט איינע
ווענדונג פֿאַר דעם עוויגען אונד
ברונגט עס צום אַלטאַרע .
(כו) גיממט פֿאַן דעם מעהל .
אָפֿפֿער איינע האַנד פֿאַלל צום
פֿערדופֿטען , לעסט עס אויף
דעם אַלטאַרע אין רוך אויפֿ .
געהען , אונד הערנאָך גיכט
ער דער פֿרויא דאָז וואַססער
צו טרינקען . (כו) ווען ער איהר
דאָז וואַססער צו טרינקען גע .
געבען , זאָ ווירד דער ערפֿאַלג דייעזער ווין : האַט זיא זיך פֿעראונעהרט , אונד איזט

המאָררים למָרים : (כה) וּלְקַח
הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת
הַקִּנְיָאֹת וְהִנִּיף אֶת־הַמִּנְחָה
לפְּנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־
הַמִּזְבֵּחַ : (כו) וְקִמֹץ הַכֹּהֵן מִן־
הַמִּנְחָה אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַ וְאַחַר יִשְׁקָה אֶת־
הָאִשָּׁה אֶת־הַמַּיִם : (כו) וְהִשְׁקָה
אֶת־הַמַּיִם וְהִיְתָה אִם־נִטְמָאָה

וחמעל

איה

תרגום אונקלוס

ר ש י

אלא הכתיב מנשרך שכשיטקנה ינאו בה
למרים לפי שנאמר בטן וירך מניין לשאר כל
הגוף ח"ל ונאו בה בכלה אס כן מה ח"ל
בטן וירך לפי שהן התחילו בעבירה תחלה
לפיכך תחיל מהם הפורענות : למרים .
לכוות לה רעים ומרים : (כה) והניף מוליך
ומניא מעלה ומוריד ואף היא מניסה עמו
שידה למעלה מידו של כהן : והקריב אותה .
זו היא הנשמה בקרן דרומית מערבית
של מזבח קודם קמיצה כשאר מנחות :
(כו) אזכרתה . הוא הקוסם שעל ידי
הקטרתו השגחה בזה לזכרון לגבוה :

למָרר : (כה) וַיִּסַּב פְּהֵנָא מִיַּדָּא דְאַתְחָא ית
מְנַחַח קִנְיָאֹתָא וַיְרִים ית מְנַחַחָא קְדָם יי
וַיִּקְרִיב יתָּהּ לְמִדְבָּחָא : (כו) וַיִּקְמוֹץ פְּהֵנָא
מִן מְנַחַחָא ית אֲדִבְרֹתָהּ וַיִּסַּק לְמִדְבָּחָא
וּבְחַר בְּן־יִשְׁקִי ית אֲתְחָא ית מַיָּא : (כו) וַיִּשְׁקִינָהּ
ית מַיָּא וַתְּהִי אִם אִסְתְּמָאבַת וְשִׁקְרַת שִׁקְרָה
בבעלה

(כו) וספקה את המים . לרבות שאם אטרה איני שומה
לאחר

ב א ו ר

שאין זה סדר האעשה רק לפי שהנחוב מדבר מענין המים שיכתוב את האלות ומזה אל המים,
אמר שתכליתן יהיה להשקות בהם האשה, ושינאו בה למרים, כינוד ? תחלה יקח הכהן את
כמנחה מידה ויקטירה, אחרי כן ישקה אותה, ובכלותו להשקותה כך יהיה אס נטמאה יהיה
כך, ואס לא נטמאה וגומר זהו המשך הנחובים וסדור המאמרים על נכון : (כו) והשקה את
המים, כסודו ובאשר ינלה להשקותה יהיה תכלית ההשקה שאס נטמאה ולנחה וגומר,
וכן

ה מ ע ר

(כד) למרים, ח"ל למָרר, וזה מסנים עם לשון הכתוב, ובסולגלוטא אנוירשא מלאתי לְלֹטָא
וכן הכיח הכנס רש"ל בשם ספרים אחרים ואמר : וכן עקר . ומי יתן ואלדע אס היה כחוב
בשפרו של אונקלוס : ונאו בה המים המאחרים לחלה, אולקללה, כי לולא זה אין לאל ידיו
להכריע ולחקן לפי גרסה זו . (ד"ה)

איהרעס מאננע אונטרייאנע-
וועזען, זאָגע העט דאָ פֿלוֹכ־
וואַסער אין זיא צום אַבשי-
ליכען עקעל הינין, איהר לייב
ווירד אויפֿשוועללען, איהרע
היפֿטע שווינדען, אונד זיא
פֿרויא ווירד ציר פֿערפֿלוֹונגס-
פֿאַרמעל אונטער איהרער נאָ-
ציאָן ווערדען; (כח) האַט זיא
זיך אַבער ניכט פֿעראונעהרט
אונד איזט ריין, זאָ ווירד עס
איה־ ניכט שאַרען, אונד זיא
ווירד פֿיעלמעהר פֿרוכטבאַ-
דאָרף ווערדען. (כט) דיעזעס
איזט דיא פֿאַרשריפֿט פֿיר דיא
אייפֿערזוכט, ווען איינע פֿרויא
זיך געגען איהרען מאַן פֿערגע-
העט אונד פֿעראונעהרט ווירד;
(ל) אַדער ווען איין אייפֿערגייסט

איינען עהעמאָן ערגרייפֿט, דאָס ער אייפֿערזוכט אַן אויף זיינע פֿרויא ווירד, זאָ ברינגט ער דיא פֿרויא

וּחַמְעַל מֵעַל בְּאִשָּׁה וּבָאוּ בָּהּ
הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים לְמַרִים וְצִבְתָּהּ
בַּטֶּנֶה וְנִפְלָה יִרְכָה וְהִיתָה
הָאִשָּׁה לְאֵלָה בְּקֶרֶב עַמָּה:
(כח) וְאִם לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה
וְטִהַרְתָּ הִוא וְנִקְתָּה וְנִזְרַעָה זֶרַע:
(כט) זֹאת הַזֵּרָת הַקְּנָאָת אֲשֶׁר
תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה
וְנִטְמְאָה: (ל) אִו אִישׁ אֲשֶׁר
תִּעְבֵּר עָלָיו רוּחַ קְנָאָה וְקָנָא
אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת־הָאִשָּׁה

לשני

איינען עהעמאָן ערגרייפֿט, דאָס ער אייפֿערזוכט אַן אויף זיינע פֿרויא ווירד, זאָ ברינגט ער דיא פֿרויא

חרגום אונקלוס

בְּבַעֲלָה וַיַּעֲלוּן בָּהּ מִיָּא מְלִטְמָיָא לְמָרָר
וַיִּפְחֹן מַעְקָא וְחַמְסִי יִרְכָה וְחָהִי אַחְתָּא
לְלוּטָא בְּגוֹ עַמָּה: (כח) וְאִם לֹא אַסְתָּאבַת
אַחְתָּא וְדִכְיָאָה הִיא וְחַפּוּק וְכָאָרָה וְחַעְדִי
עָרוּי: (כט) דָּא אֹרְיָתָא דְקְנָאָתָא דִי חַסְטִי
אַחְתָּא בַר מְבַעֲלָה וְחַסְתָּאב: (ל) אִו גְּבַר
דִי תִעִיבַר עַל־הִירִיחַ קְנָאָה וְקָנִי יַת אַחְתִּיָּה
וּיָקִים

ציוות אַס היטה יולדת שחורים יולדת לבנים: (ל) אִו אִישׁ. כמו אִו נודע (שמות כ"א) כלומר אַס אִישׁ קנאי הוא לכך והעמיד את האשה:

ר ש י

לאחר שנחקה מגלה מערעין אותם
ומסקין אותם בעל כרחם אלא אס כן
אמרה טמאה אני: ולכמה בטגה וגו'. אע"פ
שנקללה הזני' ירך תחלה המים אין נודקין
אלא בדרך כניסתן בה: והיתה האשה
לאלה. כמו שפירשתי שיהיו הכל אלין בה:
בקרב עמה. הפרש בין אדם המתנוול
במקום שזכר לאדם המתנוול במקום
שאינו זכר: (כח) ואס לא נטמאה האשה.
בסתירה זו: וטהורה היא. במקום אשר:
ונקתה. ממים המאזרים ולא עוד אלא
ונזרעה זרע אס היטה יולדת בלער חלד
ציוות אַס היטה יולדת שחורים יולדת לבנים: (ל) אִו אִישׁ. כמו אִו נודע (שמות כ"א) כלומר

ב א ו ר

וכן חרגום מחרגום האשכנזי: ובאו בה וגומר, אחרי השתיה בכואס אל קרבה מיר ישנו
למרים בפייה ונקרבה במנהג הדברים המקיאים שימדרו השותים אותם מאוד, אחר כך חלנה
צטנה ומפול ירנה. (רמנ"ן): (כח) ונקחה, מננין נפעל והדגש לחסרון נו"ן השרש והנו"ן
שנראשה למימן הכנין: ונזרעה ורע, שיתן לה השם זרע בזכר הקלון שאירע לה, ומכמינו ז"ל
דכז

תרגום אשכנזי

נשא הו

לפני יהודה ועשה לה הכהן את כל-התורה הזאת: (א) ונקמה האיש מעון והאשה ההוא הנשא את-עוניה: פ

ו (ב) וידבר יהודה אל-משה לאמר: (ג) דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם איש או-אשה

דען קינדערן ישראל'ים, אונד זאגע איהנען: ווען איין מאן אדער איינע פרויא זיך דורך איין

פרויא פאר דען עוויגען, אונד דער פריעסטער האנט דעלט מיט איהר נאך דיע-זער פארשריפט; (א) אלס-דאז איזט דער מאן פרויא פאן אללער שולד; דיא פרויא אבער ווירד איהרע שולד צו ביסען האבען.

ו (א) דער עוויגע רעדעטע פערנער מיט משה, אונד שפראך: (ב) רעדע מיט דען קינדערן ישראל'ים, אונד זאגע איהנען: ווען איין מאן אדער איינע פרויא זיך דורך איין

תרגום אונקלוס

ר ש י

ויקים ית אחתא קדם יי ויעבד לה פהנא ית כל אוריחא הדא: (א) ויהי זכאה גברא מחובין ואחתא ההיא תקבל ית חובה: ו (א) ומליל יי עם משה למימר: (ב) מליל עם בני ישראל ותימר להון דבר או

(לא) ונקם האיש מעון. אם בדקוה המים חל ידאג לומר חנתי במיתתה נקי הוא מן העונש. דבר אחר משיקנה תהא אללו כהימר ונקם מעון שהסוטה אסור לבעלה:

אחתא

ב א ו ר

דרשו שאם הייתה עקרה ופקדת ואם הייתה יולדת בלער יולדת בריות ואם הייתה ילדת שחורים יולדת לבנים: (לא) ונקמה האיש מעון, אם בדקוה המים אל ידאג במיתתה נקי הוא מעונש. (רש"י), וכן דעת הרשב"ם בראש דבריו, ויהיה פירוש והאשה ההיא וגומר, כלומר שאין על האיש עון במיתתה אבל היא לכדה גרמה מיתתה. ובסוף דבריו כתב הרשב"ם וזה לשונו, ולי נראה ונקמה האיש מעון שלא סבל אשתו להיות מזונה מחמתו ואלו שחק לא היה מנוקה מעון שהיא אסורה לו, אלא היא חשא את עונה שהרי זמנה ולפינך קבלה פורענותה, וכמש הרשב"ם וזה לשונו, והנה אין כל משפטי התורה דבר חלויה בנם זולתי הענין הזה שהוא כלל וגם קבוע שיעשה בישראל בהיותם רבים עושים רלונו של מקום כי חפץ למען לדקו ליסור הנשים שלא חשונה נזאת ביתר העמים ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שנינה בחונם, ולפינך כסק הענין הזה משתקלקלו ישראל בעבירות כמ"ש משרבו הניאפים פסקו מי סוטה, שנאמר לא חפוד על בנותיכם כי חזינה ועל בנותיכם כי חנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם לא יבין ילנט (הושע ד' י"ד), ואין הכתוב אומר שיהינה הנשים הנזאפות פטורות מעון בעבור שבעליהן נזאפים רק שלא יעשה בהן הנם הגדול הזה שהם נעשה להם לכבודם להיותם עם קדוש והם לא יבינו נטינה זאת ולא יחפלו בה וזהו שאמר ועם לא יבין ילנט, כלומר ילכד בסכלותו. וכן ואויל שכתים ילנט (משלי ט' י'), חרגס מתרגם ירושלמי וסכלא בספוחיה מתאחד. וזה טעם מה שאמרו ונקמה האיש מעון בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו והנקיין הוא שלא נא עליה משקנא לה ונסתרה. ויש מפורשים שאם בעל הנעל שום בעילה אסורה כל ימיו, אין המים בודקין אותה. והעולה מן ההלכה שאפילו היו בניו ובנותיו נזאפים ולא בהם נהם לא היו בודקין, והכלל שהוא גם וכבוד לישראל עד כאן לשונו, ומה מתוק מדבריו אלה:

(ב) כי